

Nesprávné používání a zneužívání léků má výrazně negativní vliv na zdraví lidí, zjistili britští vědci

Vědci ve Velké Británii si dali tu práci a shromáždili výsledky studií, které se zabývaly špatným užíváním nebo zneužíváním doplňků stravy a léků. Svoje zjištění publikovali letos v časopise *Substance Abuse: Research and Treatment*¹.

Úvod

Užívání léčiv způsobem, který je v rozporu s doporučením výrobce, a zneužívání volně prodejných léčivých přípravků i léků na předpis vzbuzuje mezi britskými odborníky stále větší obavy. Některé z těchto látek, například opioidy a benzodiazepiny, jsou již delší dobu spojovány se závislostí. Kromě toho mohou být užívány v nevhodných kombinacích s jinými léčivými přípravky, nelegálními látkami nebo alkoholem, což situaci ještě zhoršuje. Zvláštní problém představuje polyfarmacie (polypragmázie), kde se navíc mohou projevovat sedativní/respirační, depresivní účinky, a zejména se souběžnou konzumací alkoholu, benzodiazepinů, gabapentinoïdů a opioïdů může dojít až k úmrtí. Mnohem častěji se ale samozřejmě projevují negativní účinky na fyzické a duševní zdraví lidí, například potenciálně fatální srdeční arytmie.

„Kromě toho nelze podceňovat socioekonomické dopady zneužívání látek a lidé mohou být vystaveni zvýšenému riziku sebepoškození nebo ublížení někomu jinému,“ konstatuje článek britských autorů.

Ke zneužívání léků dochází z různých důvodů, včetně dosažení psychoaktivních účinků, zvládnutí vedlejších účinků při užívání rekreačních drog, samoléčby při odvykání, psychiatrických stavů a nevladatelné bolesti.

Nejnovější národní průzkum v Anglii zjistil, že se podávání antidepresiv a gabapentinoïdů v primární péči zvyšuje a zejména u starších pacientů a v oblastech s větší chudobou stále převažuje předepisování benzodiazepinů, opioïdů a „Z-léků“ (nebenzodiazepinových hypnotik zolpidemu, zopiklonu a zaleplonu, používaných při léčbě nespavosti).

Podle autorů článku je vzhledem k ne-

příznivé situaci důležité neprodleně začít s různými intervencemi, které by mohly pomoci zabránit nesprávnému užívání a zneužívání léků – volně dostupných i preskripčních. Souvisí to totiž s narůstajícími psychiatrickými problémy, rizikovějším chováním a sníženou kvalitou života obyvatel britských ostrovů.

(eve)

Hlavní zjištění publikovaná od roku 2000

2003:

Benzodiazepiny mají vysoký potenciál zneužívání, více než antidepresiva a nebenzodiazepinová hypnotika. Je pravděpodobnější, že budou zakoupeny za účelem zfetování a na ulici než prostřednictvím praktického lékaře. Konverze pro antihistaminika a další léky používané na podporu spánku. Benzodiazepiny by neměly být předepisovány s anamnézou užívání návykových látek: alternativou by mohla být sedativa, antidepresiva nebo nebenzotická hypnotika.

2009:

Závislost na difenhydraminu výrazně ovlivnila finance a cesty do různých lékáren. Abstinenci příznaky se objevily během několika hodin po vynechání dávky. Nespavost a poruchy paměti ved-

ly k nehodám včetně požárů, předávkování, výpadkům paměti a záchvatům.

2013:

Hlavně kombinovaný přípravek s kodeinem, ale také dekonjestiva a sedativní antihistaminika se obvykle podávají ze zdravotních důvodů. Na rozdíl od nelegálních uživatelů se skuteční pacienti obviňovali ze ztráty kontroly nad sebou po ukončení předepisování těchto přípravků. Po vysazení zejména vyšších dávek byly popsány abstinenci příznaky včetně pracovních a zdravotních problémů. Existují různé názory odborníků na možnosti léčby a také obavy ze „skrytých závislostí“, nicméně většina podporuje dostupnost volně prodejných přípravků s varováním před závislostí a školením lékárníků.

2014:

Zneužívání gabapentinoïdů za účelem zesílení účinku metadonu.

2019:

Obavy zaměstnanců ze stigmatizace a nedostatku podpory, informovanosti, pokynů, cest, financování a zdrojů, které ovlivňují léčbu (zejména v případě opioïdů). Současné služby jsou vnímány jako nevhodné, proměnlivé a vhodnější pro léčbu uživatelů nelegálních drog. Navrhovaná zlepšení zahrnují vytvoření nových služeb, guidelineů a zvýšení informovanosti.

Literatura:

1. Gittins R, Missen L, Maidment I. Misuse of Over the Counter and Prescription Only Medication by Adults Accessing Specialist Treatment Services in the UK: A Narrative Synthesis. *Substance Abuse: Research and Treatment*, 2022; 16:1–10.